

SIMULĂRI DE PROCESE PENALE

CURRICULUM

AUTOR:

*Vladimir Timofti,
judecător la Curtea Supremă de Justiție,
Colegiul penal*

CHIȘINĂU 2012

I. PRELIMINARII

În scopul constituirii Republicii Moldova ca stat de drept, se desfășoară reforma judiciară și de drept unde un loc important este atribuit dreptului procesual penal care reglementează modul efectuării justiției penale. Cunoașterea profundă și aplicarea corectă a normelor procesuale penale în conformitate cu principiile, unanim recunoscute, ale dreptului internațional, cu tratatele internaționale, la care Republica Moldova este parte și cu Constituția Republicii Moldova de către procurori și judecători va contribui la atingerea scopului procesului penal, protejând persoana, societatea și statul de infracțiuni precum și respectarea drepturilor și libertăților participanților la procesul penal. Prin aplicarea strictă a normelor procesual penale în cadrul efectuării justiției penale se realizează dreptul la un proces echitabil – drept prevăzut de art. 6 al Convenției pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Curriculumul la disciplina *Simulări de procese penale* se axează pe aplicarea legislației procesual-penale în practică, adică formarea abilităților practice în domeniul justiției penale, adică de judecare a cauzelor penale.

Dat fiind faptul că audienții sînt viitorii procurori și judecători în domeniul justiției penale disciplina *Simulări de procese penale* include formarea capacității de estimare a circumstanțelor cauzei penale și argumentării hotărîrii adoptate.

II. OBIECTIVELE GENERALE ALE DISCIPLINEI

În baza studierii disciplinei *Simulări de procese penale* audientul trebuie:

- să interpreteze normele juridice procesual penale;
- să cunoască sarcinile care stau în fața procurorului și judecătorului în domeniul justiției penale;
- să argumenteze adoptarea încheierilor, sentințelor și deciziilor;
- să organizeze desfășurarea unor acțiuni procesuale;
- să posede tactica dialogării cu diferiți participanți la procesul penal;
- să pregătească materialele cauzei penale spre examinare;
- să detecteze erorile și omisiunile în activitatea procesual penală;
- să opereze cu termeni juridici și expresii profesionale;
- să deducă esențialul din relatările participanților la procesul judiciar.
- să întocmească încheieri privind exercitarea atribuțiilor judecătorului de instrucție;
- să organizeze desfășurarea ședinței de judecată;
- să analizeze materialele prezentate de către procuror;
- să detecteze erorile în acțiunile și hotărârile din faza de urmărire penală;
- să precizeze circumstanțele necesare la examinarea unui demers sau plîngerii;
- să soluționeze stările de conflict între părțile procesului judiciar;
- să calculeze corect termenele procedurale și substanțiale;
- să clasifice condițiile autorizării unei acțiuni procesuale sau aplicării unei măsuri procesuale de constrângere.
- să selecteze probele după anumite criterii;

III. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Codul disciplinei	Semestrul	Numărul de ore		Evaluare
		C	S	
FO	I	-	30	continuă

IV. TEMATICA ȘI REPARTIZAREA ORIENTATIVĂ A ORELOR

a) Tematica și repartizarea orientativă a orelor de curs:

Nr. crt.	Tema	Realizarea în timp (ore)
1.	Simularea procesului penal pe infracțiuni de sustrageri	6
2.	Simularea procesului penal pe infracțiuni în domeniul transporturilor	6
3.	Simularea procesului penal pe infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei	6
4.	Simularea procesului penal pe infracțiuni contra securității publice și a ordinii de drept	6
5.	Simularea procesului penal pe infracțiuni contra sănătății publice și a conviețuirii sociale	6
	În total	30

V. OBIECTIVELE DE REFRINȚĂ ȘI CONȚINUTURI

<ul style="list-style-type: none">– să precizeze sarcinile procurorului în cadrul ședinței preliminare;– să clasifice temeiurile încetării procesului penal în cadrul ședinței preliminare;– să organizeze ședința preliminară;– să aprecieze condițiile numirii cauzei spre judecare;– să verifice respectarea cerințelor legii în cadrul părții pregătitoare a ședinței de judecată;– să explice participanților la proces drepturile și obligațiile procesuale;– să stabilească ordinea și limitele cercetării judecătorești;– să pună în discuție problemele ce apar în timpul ședinței de judecată;– să planifice desfășurarea ședințelor de judecată în mai multe cauze;– să asculte ultimul cuvânt al inculpatului și susținerile verbale ale părților;– să clasifice temeiurile și chestiunile examinate la adaptarea sentinței;– să dea citirii dispozitivul sentinței;– să redacteze sentința.	<p><i>Probleme procesuale și organizaționale ale judecării cauzei penale în prima instanță</i></p> <ul style="list-style-type: none">• Ședința preliminară.• Încetarea procesului în ședința preliminară.• Numirea cauzei spre judecare.• Partea pregătitoare a ședinței de judecată și limitele ei.• Ordinea și limitele cercetării judecătorești.• Ordinea și limitele dezbaterilor judiciare.• Ultimul cuvânt al inculpatului.• Cazuri de reluare a cercetării judecătorești.• Ordinea de soluționare a chestiunilor la adoptarea sentinței.• Soluționarea acțiunii civile.• Temeiurile adoptării sentinței de condamnare.• Felurile sentinței de condamnare și consecințele lor.• Temeiurile sentinței de încetare și consecințele ei.• Pronunțarea sentinței.• Redactarea sentinței.• Înmînarea copiei sentinței.• Sentința mixtă și particularitățile ei.
--	--

VI. EVALUAREA DISCIPLINEI

A. Prin evaluare curentă:

Tema seminarilor: Simulări de procese penale pe diferite categorii de infracțiuni

Obiectivele evaluării	Modalități de realizare
<ul style="list-style-type: none">– să rezolve după anumite criterii sesizările procuroului;– să verifice, la timp, modul de soluționare a sesizărilor;– să analizeze temeinicia și legalitatea soluțiilor propuse de organul de urmărire penală și de procuror;– să formuleze obiecții la nesoluționarea sesizărilor;– să argumenteze sentința de încetare a procesului penal, de achitare și de condamnare;– să aprecieze suficiența, veridicitatea și concludența probelor administrate în procesul penal;– să redacteze încheieri, sentințe, decizii în procesul penal.	<ul style="list-style-type: none">• răspunsuri orale;• participare la dezbateri;• prezentări de comunicări;• studierea/rezolvarea spețelor;• activități în grup;• redactarea unor acte procedurale.

VII. REFERINȚE BIBLIOGRAFICE

1. Acte normative

1. Constituția Republicii Moldova, 29 iulie 1994.
2. Codul de procedură penală al Republicii Moldova, din 14 martie 2003.
3. Legea cu privire la Procuratură, nr.118-XV din 14 martie 2003.
4. Legea Republicii Moldova cu privire la Curtea Constituțională, nr.317-XIII din 13.12.1994.
5. Codul jurisdicției constituționale, nr.502-XIII din 16.06.1995.
6. Legea Republicii Moldova privind organizarea judecătorească, nr.514-XIII din 06.07.1995.
7. Legea Republicii Moldova cu privire la statutul judecătorului, nr.544-XIII din 20.07.1995.
8. Legea Republicii Moldova cu privire la Curtea Supremă de Justiție, nr.789-XIII din 26.03.1996.
9. Legea Republicii Moldova cu privire la sistemul instanțelor judecătorești militare, nr.836-XIII din 17.05.1996.
10. Legea Republicii Moldova cu privire la avocatură, nr.1260-XV din 19.07.2002.
11. Legea Republicii Moldova cu privire la poliție, nr.416 din 18.12.1990.
12. Legea Republicii Moldova cu privire la activitatea operativă și de investigații, nr.727-XIV din 16.12.1994.
13. Legea Republicii Moldova cu privire la securitatea de stat a părții vătămate, martorilor și altor persoane, care au colaborat în procesul penal, nr.1458-XIII din 28.01.1998.
14. Legea Republicii Moldova privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor

de judecată, nr.1545-XIII din 25.02.1998.

15. Legea cu privire la Centrul de Combatere a Crimelor Economice și Corupției din 06.06.2002.
16. Legea cu privire la asistența juridică internațională în materie penală din 1 decembrie 2006.

2. Legislație internațională

1. Declarația Universală a Drepturilor Omului (10.12.1948).
2. Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale omului (4.11.1950).
3. Regulile standardelor minimale de tratare a deținuților (1955).
4. Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice (1966).
5. Convenția Europeană împotriva torturilor și a altor forme de comportament și pedepse antiumane, crude sau care înjosesc demnitatea omului (1984).
6. Principiile generale privitor la independența organelor judecătorești (1985).
7. Declarația principiilor generale ale justiției pentru victimele infracțiunilor și abuzurilor de putere (1985).
8. Regulile standardelor minimale al ONU privitor la efectuarea justiției în privința infractorilor minori (1985).
9. Convenția despre drepturile copilului (1989).
10. Cumulul de principii pentru apărarea tuturor persoanelor reținute sau arestate în orice formă ar fi fost aceasta efectuată (1988).
11. Convenția europeană despre colaborarea reciprocă privind asistența juridică internațională în materie penală și protocolul ei (1959).
12. Convenția europeană despre valabilitatea internațională a sentințelor pe cauzele penale (1970).
13. Convenția țărilor CSI privind asistența juridică și raporturile de drept în procesele civile, familiale și penale (22.01.1993).
14. Tratatul între Republica Moldova și Federația Rusă cu privire la asistența juridică și raporturile juridice în materie civilă, familială și penală (25.02.1993).
15. Tratatul între Republica Moldova și Ucraina cu privire la asistența juridică și relațiile juridice în materie civilă și penală (13.12.1993).

3.. Practică judiciară

1. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție, nr.30 din 09.11.1998, Cu privire la practica aplicării legilor pentru asigurarea dreptului la apărare în procedura penală a bănuțului, învinuțului și inculpatului // Culegere de hotărâri ale Plenului Curții Supreme de Justiție (1974-1999). - Chișinău, 2000, p.289-294.
2. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție, nr.3 din 30.01.1996, Cu privire la practica aplicării de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale Constituției Republicii Moldova // Culegere de hotărâri ale Plenurilor Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova (1994-04.1997).- Chișinău, 1997, p.48-54.
3. Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție, nr.4 din 28 martie 2005, Despre aplicarea de către instanțele judecătorești a unor prevederi ale legislației de procedură penală privind arestarea preventivă și arestarea la domiciliu.

4. Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție, nr.7 din 4 iulie 2005, cu privire la practica asigurării controlului judecătoresc de către judecătorul de instrucție în procesul urmăririi penale.
5. Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție, nr.5 din 19 iunie 2006, privind sentința judecătorească.
6. Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție, nr.39 din 22 noiembrie 2004, cu privire la practica judiciară în cauzele penale privind minorii.
7. Hotărîrea Plenului Curții Supreme de Justiție, nr.23 din 12 decembrie 2005, cu privire la respectarea legislației în cazurile despre aplicarea, schimbarea, prelungirea și revocarea măsurilor de constrângere cu caracter medical.

4. Hotărîri ale Curții Constituționale a Republicii Moldova

1. Hotărîrea Curții Constituționale. Decizie despre sistarea procesului pentru controlul constituționalității unor prevederi ale art. 452 din Codul de procedură penală al Republicii Moldova, nr.1, din 2.03-2004 // Monitorul Oficial, nr.42-44, 12.03.2004.

5. Manuale și monografii în limba română

1. Apetrei M. *Drept procesual penal.*-București, 1998.
2. Aramă E. *Istoria dreptului românesc.*- Chișinău, 1998.
3. Berger V. *Jurisprudența CEDO.* - București: IRDO, 1998.
4. *Dicționar explicativ al limbii române.* - Chișinău: Litera, 1999.
5. Dongoroz V. *Curs de procedură penală.*- București, 1942.
6. Dolea I., D. Roman, Sedlețchi Iu., Vizdoagă T., Rotaru V., Cerbu A., Ursul S., *Drept procesual penal.* - Chișinău Cartier juridic, 2005.
7. Dolea I., Roman D., Vizdoagă T., Rotaru V., Cerbu A., Ursu S., Botezatu R., Șterbeț V., Erjiu E.. *Codul de procedură penală. Comentariu.* - Chișinău: Cartier juridic, 2005.
8. Mateuț Gh. *Tratat de drept procesual penal.*- București, 1999.
9. Mole Nuala, Harby Catarina. *Dreptul la un proces echitabil. Ghid privind punerea în aplicare a articolului 6 al Convenției europene pentru drepturile omului.*- Chișinău, 2003.
10. Neagu I. *Tratat de procedură penală.*- București, 1997.
11. Nictoreanu Gh., Apetrei M., Nae L., Paraschiv C., Dumitru A. *Drept procesual penal.* - București, 1996.
12. Oancea I. *Drept penal. Partea Generală.* - București, 1971.
13. Păvăleanu V. *Drept procesual penal. Partea generală.*- București, 2001.
14. Pinteș A. *Drept procesual penal.*- București, 2002.
15. Pitulescu I., Derșidan E., Abraham P., Ranete I. *Dicționar explicativ și practic de drept penal și procesual penal.* - București, 1997.
16. Pitulescu T., Abraham P., Derșidau E., Ranete I. *Dicționar de termeni juridici uzuali explicativ - practic.* - București, 1997.
17. Pop T. *Drept procesual penal. Vol. I.*- Cluj-Napoca, 1946.
18. Renault - Brahinsky C. *Procedura penale.*- Paris, 2001.
19. Theodoru G.H. Moldovan L. *Drept procesual penal.*- București, 1979.
20. Tulbure A.Ș. Tatu A.M. *Tratat de drept procesual penal.*- București, 2001.
21. Vida I. *Drepturile omului în reglementări internaționale* .- București, 1999.

22. Volonciu N. *Tratat de procedură penală*. Vol. I.- București, 1997.
23. Volonciu N. *Tratat de procedură penală*. Vol. II.- București, 1997.
24. Cătană E., Dolea I., Popovici T., Roman D. *Inviolabilitatea persoanei în Republica Moldova* - Chișinău: IRP 2006.

6. Manuale și monografii în limba rusă

1. Адаменко В.Д. *Сущность и предмет защиты обвиняемого*. - Томск, 1983.
2. Алиев Т.Т., Громов Н.А., Зейналова Л.М., Лукичев Н.А. *Состязательность и равноправие сторон в УП*. - Москва, 2003.
3. Алиев Т.Т., Громов Н.А., Макаров Л.В. *Уголовно-процессуальное доказывание: Участие обвиняемого и защитника*. - Москва, 2002.
4. Альперт С. *Участники советского уголовного процесса*. - Харьков, 1965.
5. Басков В.И. *Поддержание государственного обвинения в суде*. - Москва, 1972.
6. Божьев В. *Уголовное процессуальное право РФ*. - Москва, 2000.
7. Бойкова А., Карпец И. *Курс советского процесса*. - Москва, 1989.
8. Болдырев В.А. *Государственный обвинитель в советском суде*. - Москва, 1954.
9. Болдырев В.А. *Государственный обвинитель в суде*. - Москва, 1954.
10. Вандышев В.В., Дербенев А.П., Смирнов А.В. *Уголовный процесс. Часть I. Общая часть УП и досудебные стадии*. - Санкт Петербург, 1996.
11. Викторский М.В. *Русский уголовный процесс*. - Москва: Городец, 1997.
12. Власова Н.А. *Досудебное производство в Уголовном процессе*. - Москва, 2000.
13. Григорьев В.Н., Химичев Г. П. *Уголовный процесс*. - Москва, 2003.
14. Громов В. *Уголовный процесс*. - Москва, 1998.
15. Громов Н.А., Зайцева С.А. *Оценка доказательств*. - Москва, 2002.
16. Гуценко К. *Уголовный процесс*. - Москва, 1997.
17. Гуценко К., Головки Л., Филимонов Б. *Уголовный процесс западных стран*. - Москва, 2001.
18. Даньшина Л.И. *Возбуждение уголовного дела и предварительное расследование в Уголовном процессе России*. - Москва, 2003.
19. Доля Е.А. *Использование в доказывании результатов оперативно - розыскной деятельности*. - Москва, 1996.
20. Добровольская Т.Н. *Изменение обвинения в судебных стадиях советского уголовного процесса*. - Москва, 1971.
21. Добровольская Т.Н. *Принципы советского уголовного процесса*. - Москва, 1971.
22. Добровольская Т.Н. *Принципы уголовного процесса*. - Москва, 1978.
23. Дорохов В.Я. *Принципы советского уголовного процесса*. - Москва, 1992.
24. Лаптеакру В. Мартынчик Е. *Адвокат в кассационном и надзорном производстве по уголовным делам*. - Кишинев, 1994.
25. Лебедев В.М. *Уголовный процесс*. - Москва, 2003.
26. Леви А.А., Игнатьева М.В., Капица Е.И. *Особенности предварительного расследования преступлений осуществляемого с участием адвоката*. - Москва, 2003.

27. Лупинская П.А. *Уголовный процесс*. - Москва, 1995.
28. Львова Е.Ю. *Защита по уголовному делу*. - Москва, 2000.
29. Мозяков В.В. Мальцев Г.В., Гирько В.И., Барциц И.Н. *Комментарий к УПК Российской Федерации*. - Москва, 2003.
30. Мотовиловкер Я.О. *О принципах объективной истины и состязательности процесса*. - Ярославль, 1978.
31. Нажимов В.П. *Типы и формы уголовного процесса*. - Москва, 1977.
32. Перлов И. *Право на защиту*. - Москва, 1959.
33. Петрухин И.Л. *Уголовный процесс*. - Москва, 2001.
34. Петрухин И.Л. *Уголовный процесс*. - Москва, 2001.
35. Радченко В. И. *Уголовный процесс: Учебник*. - Москва, 2003.
36. Рыжаков А.П. *Окончание предварительного расследования*. - Москва 1999.
37. Савицкий В.М. *Государственное обвинение в суде*. - Москва, 1971.
38. Савицкий В.М., Ларин Л.М. *Уголовно- процессуальный справочник*. - Москва, 1999.
39. Саркисянц Г. *Защитник в уголовном процессе*. - Ташкент, 1971.
40. Строгович М.С. *Курс советского уголовного процесса*. - Москва, 1968.
41. Фаткулин Ф.Н. Зинатуллин З.З., Аврах Я.С.. *Обвинение и защита по уголовным делам*. - Казань, 1976.
42. Холдеев Л.С. *Уголовный процесс России*. - Москва, 1998.
43. Цыпкин А. *Право на защиту в советском уголовном праве*. - Саратов, 1959.
44. Чельцов- Бебутов М. А. *Уголовный процесс*. - Москва, 1948.
45. Шестакова С.Д. *Состязательность УП*. - Санкт Петербург, 2001.
46. Шпилев В. *Участники уголовного процесса*. - Минск, 1970.
47. Шумилов А.Ю. *Основы уголовно- розыскного права. Учебное пособие*. - Москва, 2000.

7. Ediții periodice

1. Martîncic E. Dictatul legii sau dictatul procuraturii? // *Juristul Moldovei*, 1999, nr.24.
2. Pungă T., Separarea funcțiilor procesuale-ficțiune sau realitate // *Revista de drept penal*, anul IX, iulie - septembrie (București), 2002, nr. 3.
3. Pușcaș V. Diminuarea sau întărirea rolului procuraturii? // *Legea și viața*, 1998, nr.1.
4. Vizdoga I. Pregătirea procurorului pentru participarea la judecarea în fond a cauzei penale // *Legea și viața*, 1997, nr.7.
5. Абдрахманов Р.С. Эффективность принципа состязательности // *Российский судья*. (Москва), 2003, nr.6 .
6. Балакшин В.Н. Истина в уголовном процессе // *Российская юстиция*. (Москва), 1998, nr.2.
7. Белый Н. Состязательное судопроизводство: проблемы становления // *Revista Națională de Drept*, 2001, nr.6.
8. Болтошев Е. К вопросу о состязательности в досудебных стадиях уголовного судопроизводства России // *Российский судья*, 2001, nr.10.
9. Григорьева Н. Принципы уголовного судопроизводства и доказательства // *Российская юстиция*, 1965, nr.8.

10. Зеленин С. Обвинение и суд в состязательном процессе // Российский судья, 2002, нр.1.
11. Зеленин С. Потерпевший в состязательном процессе // Российская юстиция, 2001, нр.3.
12. Ивановский А. Принцип состязательности в уголовном процессе: первые итоги применения // Судовой вестник, 2001, нр.3.
13. Карпухин А.Д. Уголовное преследование и защита на предварительном следствии // Российский следователь, Москва, 2003, нр.2.
14. Карпухин А.Д. Деятельность адвоката по защите прав подозреваемого на предварительном следствии // Российский следователь (Москва), 2003, нр.3.
15. Кузнецова О. Роль суда в состязательном процессе и проблемы практической реализации разрешения дела // Российский судья, 2004, нр.8.
16. Ожиндовский Д. Состязательность сторон в уголовном процессе // Revista Națională de Drept, 2001, нр.4.
17. Погодин С. Обеспечение порядка в судебном разбирательстве в условиях состязательного уголовного процесса // Уголовное право, 2004, нр. 3.
18. Погодин С. Обеспечение порядка в судебном заседании в условиях состязательного уголовного процесса // Российская юстиция, 2004, нр.6.
19. Погодин С. Проблемы правовой регламентации состязательности уголовного процесса // Российский судья, 2004, нр.11.
20. Погодин С. Тугушев Р. Действует ли принцип состязательности на досудебных стадиях? // Законность, 2005, нр.3.
21. Селина Е. Состязательность в применении специальных познаний по уголовным делам // Российская юстиция, 2003, нр.3.
22. Сопин В. Статья 217 УПК и состязательность в уголовном процессе // Законность, 2004, нр.6.
23. Трунов И. Л. Расширение состязательности уголовного процесса на стадии предварительного расследования в свете судебной реформы // Российский судья, 2002, нр.3.
24. Тушев А. Роль прокурора в реализации принципа состязательности в уголовном процессе // Российский судья, 2003, нр.4.
25. Тумашев С. Состязательность в досудебном производстве: декларация о намерениях или реальность? // Закон и право, 2003, нр.9.
26. Уренева О. Принцип состязательности сторон и оглашение в судебном заседании показаний лиц, данных при производстве предварительного расследования или ранее данных в судебном заседании // Российский судья, 2003, нр.3.
27. Шейфер С. А. О понятии и цели доказывания в уголовном процессе // Государство и право.- Москва, 1996, нр.9.